

*Had deze zedepest, van geyle liefde dronken,
Zijn schadelijk vergift de jeugd niet ingeschonken;
En school en tempeltwist onsteken met geweld,
Hij waar verhoogt, die nu met schande legt geveld.*

Petrus Burmannus,
1668-1741.

Coll. Universiteits-
museum.

Foto Jac. P. Stolp.

Dit spotticht is in 1709 gepubliceerd naar aanleiding van het gedrag van niemand minder dan Petrus Burmannus, hoogleraar in de historie, welsprekendheid en staatkunde te Utrecht. Die welsprekendheid

daar kan Diana van meespreken!

Diana van Woudenberg is op 22 mei 1687 gedoopt in de Jacobikerk als dochter van Johannes van Woudenberg, grutter en burger van de stad Utrecht en Diana van Spangen (ook wel Van Spaenjen genoemd). Zij heeft verschillende broers en zusjes. Diana gaat in een dienstje in Den Haag en dat valt niet mee, want het gezin Groenesteijn aan de Nieuwe Molstraat heeft 10 kinderen. In september 1708 is Diana bij haar moeder (haar vader is gestorven) in Utrecht om kermis te vieren. Dan komt zij vrouw Kok tegen. Voor notaris Johan Bosch wordt op verzoek van de moeder van Diana op 27 maart 1709 een attestatie (verklaring) afgelegd door twee vroedvrouwen over het gebeurde in een huis aan de Ridderhofstad in Utrecht op woensdag 13 maart 1709:

Diana van Woudenberg krijgt "jegens den avond den arbeijd op den hals" en vroedvrouw Maria de Lange wordt ontboden. Zij verklaart dat er "nog geen apprentie was tot verlossinge" en ook "dit werk

zal hier wat swaar vallen, hier moet men nog een vroedvrouw bij halen". Judith Pome komt op donderdag tegen 2 uur en verklaart na onderzoek: "dit is hier nog een beslote werk, het zal der scherp affloopen". Toen de moeder de "dogter, zittende op den stoel heeft gevraagd, wel susje, wel kind, hoe komt gij daar toe? Waarop der requirantes dogter met schrijvende oogen antwoorde, hoe ik daar toe gekomen ben, moeder, dat zoude de beste konnen gebeuren. Als zij verhaalde hoe dat zij door vrouw Kok "ware misleijd ende bedrogen". Deze vrouw Kok (volgens andere verklaringen een "olijk hoerhuijs in de Bakkersteeg hebbende") heeft haar wijsgemaakt dat zij een goed dienstje voor haar weet en dat zij de volgende dag maar terug moet komen. Dan is daar ook professor Burmannus en men vraagt haar naar boven te gaan om een en ander rustig te kunnen bespreken. Boven heeft zij "aldaar vinden staan twee botteljes met wijn en twee wijnroemertjes en een witte schotel met koekjes en krakelingen". Plotseling moet vrouw Kok naar beneden, waarop "den professor Burmannus zijn paruijk hadde afgezet, in't net gerold en op de kast gelegd, dat hij daar op de schorteldoeksband hadde los gemaakt, haar ontkleed en twee maal vleijselijk met haar geconverseert". Op de vraag of dit de waarheid is, antwoordt Diana: "Jaa en dat zij noyt, nog voor, nog naa van een man ware bekend geweest als van den professor Burmannus. Daar sy in zeer sware angsten en benaudheyt zijnde en als voor de poorten des doods, voegende daar bij dat het zoo waar ware als et een God in den hemel ware, roepende als God tot getuygen ende zeggende al waare het dat van stuk tot stuk wierde gehakt en met vier peerden vaneen getrokken, ik zoude niet anders kunnen zeggen dat zij lijdten mogte, dat God haar dus op den stoel liet zitten zoo zij de waarheijt niet hadde verklaard. Op welke woorden aanstonds God den heere zodanige schielijke ver-

anderinge gaff tegens onzer attestanten verwagtinge, dat des requirantes dogter verlostte ontrent vijf uuren van een zoon, dat agt maanden gedragen waren. Waarop de omstanders zeijden, dat kind ziende: Wel, wat lijkt dat kind zijn vader, zoo net ende zoo wel, jaa zelfs tot het kuytje in de kin". Ook buurvrouwen verklaren professor Burmannus goed te kennen en dat het kind net als hij heeft: "een kloofje in zijn kin, een breed voorhoofje, een rond aangesigie off rond tronitje, roye lipjes en een gestadig wesentie". Er volgt een proces en professor Burmannus wordt ondanks zijn ontkenning veroordeeld tot betaling van fl. 3000,- wegens defloratie (ontmaagding) en fl. 300,- kraamkosten, verder dient hij tot onderhoud van het kind fl. 3,- per week te betalen, dit alles cum expensis (met de onkosten). Schanddichten volgen en hij wordt er van beticht meer onechte kinderen te hebben. In 1715 vertrekt hij naar de universiteit van Leiden.

En de zoon? Zijn doop is in Utrecht niet te vinden. Wel is er een besluit van de kerkeraad op 4 oktober 1709 dat een zekere vroedvrouw, niet met name genoemd, niet meer aan het avondmaal mag deelnemen. Ze is een aantal keren niet op de oproep verschenen en nu wil ze niet zeggen waar een bepaald (?) onecht kind is gedoopt. Diana van Woudenberg trouwt op 20 januari 1711 met Johannes Rennewee (Runnewee, Rendeweg) en nadat ze weduwe is geworden hertrouwt ze in 1731 met Martinus van Cleef. Ze sterft in 1751, ogenschijnlijk kinderloos?

Bronnen

GAU, notariële archieven, inv. nr. U 146 a 1 aktenr. 101, 105, 108.1 en 108.2; GAU collectie DTB; GAU Arch. van de Kerkeraad van de Ned. Herv. Gemeente, inv. nr. 12; Gedrukt verslag van het proces voor het Hof van Utrecht, bibl. GAU XX B 58; spotticht bibl. GAU XX B 56.